

L. Kyrylenko, PhD in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE NECESSITY, NATURE AND DIRECTION OF SOCIAL ORIENTATION OF ECONOMIC DEVELOPMENT

Approaches to understanding the nature of the process of socialization of the economic system, appearing to be an effective catalyst in the transformation of an active subject, who gets the power to regulate social and economic processes in accordance for their own purposes, conditions and development needs; approaches to the analysis of problems of adaptation the national economy to the requirements of the post-industrial society, the basic idea of national socialization policy is to be aware and implementing that provision social welfare is the prerogative not only the state but also every citizen of Ukraine; strategic direction of economic policy in the socialization process is the focus of efforts State to develop the abilities of citizens to self-sufficiency, and as a result – to self-realization; initiation mechanisms of self-organization; development of social partnership. suggestions on the formation of an effective integrated social strategy based on gradual delineation of tasks and allocation priorities socialization of the economic system are worked out.

Key words: socialization; socialization of economic system; social orientation of economic system; social strategy; postindustrial society.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2014; 12(165): 22-25

УДК 338.246

JEL L31

Н. Ігнатович, канд. екон наук, доц.,
В. Гура, канд. екон наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розглянуто теоретичні та прикладні аспекти формування і реалізації концепції соціального підприємництва у світовій економіці. Виділено основні ознаки соціального підприємництва. На основі узагальнення зарубіжного досвіду здійснення соціального підприємництва визначені провідні форми його організації, зокрема, неприбуткові недержавні організації, бізнес з соціальною місією, соціальні кооперативи, а також пріоритетні сфери і основні напрями сучасного розвитку. Досліджено особливості державної підтримки соціального підприємництва у різних країнах світу.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальні підприємства, благодійність, неприбуткові недержавні організації, бізнес з соціальною місією, соціальні кооперативи.

Вступ. В умовах сучасної світової економіки важливим напрямом вдосконалення останньої виступає розвиток соціального підприємництва. Соціальне підприємництво (Social Entrepreneurship) надає можливість часткового й динамічного вирішення на місцевому рівні тих гострих соціальних проблем, які неспроможна вирішити держава, а також включення в економічну діяльність тих підприємств, які ставлять за мету не лише одержання прибутку, збагачення, накопичення капіталу, але й її спрямування на підтримку уразливих груп населення, створення нових робочих місць, пом'якшення та вирішення соціальних проблем країни. Соціальне підприємництво динамічно зростає у багатьох країнах світу, передусім в європейських країнах, успішно вирішуючи питання безробіття, соціального захисту та соціальної адаптації у суспільстві. За сучасних умов надзвичайно скрутного та кризового фінансово-економічного стану нашої країни, який вкрай обмежує реальні можливості держави розв'язувати нагальні соціальні проблеми, розвиток соціального підприємництва може виступати як альтернативний шлях пом'якшення гостроти даних проблем. Все це й обумовлює актуальність дослідження зарубіжного досвіду розвитку соціального підприємництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Світове наукове товариство та фахівці, які представляють сучасний бізнес, в останні роки почали звертати увагу на дослідження проблем розвитку соціального підприємництва як на національному, так і на глобальному рівнях. Різноманітні соціальні аспекти підприємництва висвітлювалися у працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема таких, як І. Березяк, З. Галушка, А. Зінченко, А. Садеков, І. Салій, К. Смаглій, Н. Супрун, В. Удодова, В. Шаповал та ін. У зарубіжних наукових працях проблеми розвитку соціального підприємництва досліджуються в роботах таких фахівців, як В. Вайнер, М. Гульбекян, А. Керролл, М. Ван Марревік, Я. Санда, Ф. Спреклі та ін.

Проте у цих дослідженнях недостатня увага приділена дослідженню та узагальненню сучасного зарубіжного досвіду формування та функціонування соціального під-

приємництва, що виступає як важливе наукове підґрунтя для розв'язання гострих вітчизняних проблем соціально-економічного розвитку. Тому мета статті полягає в узагальненні сучасного зарубіжного досвіду формування концепції соціального підприємництва та виявленні шляхів, а також особливостей її практичної реалізації у різних країнах світу для розробки вітчизняної моделі розвитку та функціонування соціального підприємництва.

Методологія дослідження. У статті використані загальнонаукові та спеціальні методи, за допомогою яких було розглянуто процеси, явища у їх взаємозв'язку. Теоретичну основу дослідження склали фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблематики соціального підприємництва.

При розкритті зарубіжного досвіду розвитку соціального підприємництва використовувалися методи логічного аналізу, експертних оцінок та метод порівняння, методи системного аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогій.

Результати. У наш час соціальне підприємництво в багатьох країнах світу перетворилося на досить поширену й активну соціально-економічну діяльність зі своєю ідеологією, місією та визначеннями. Воно характеризується наступними основними ознаками:

- соціальний вплив (social impact) – цільова спрямованість на вирішення або пом'якшення існуючих соціальних проблем;
- інновації (innovations) – застосування нових, унікальних підходів, що дозволяють підвищити соціальний вплив;
- самооплатність і фінансова стійкість (self-repayment and financial stability) – здатність соціального підприємства вирішувати соціальні проблеми за рахунок доходів, одержуваних від власної діяльності;
- масштабність (scale, range; dimensions) – збільшення масштабу діяльності соціального підприємства (на національному й міжнародному рівнях) і поширення досвіду (моделі) з метою підвищення соціального впливу;
- підприємницький підхід (entrepreneurial approach) – здатність соціального підприємця долати недоліки

ринку, знаходити можливості, акумулювати ресурси, розробляти нові рішення, що позитивно впливають на суспільство в цілому [1].

Соціальне підприємництво знаходиться на межі традиційного підприємництва та благодійності. Соціальне підприємництво бере від благодійності соціальну спрямованість діяльності, а від бізнесу – підприємницький підхід.

Існують певні розбіжності у формуванні і реалізації концепції соціального підприємництва. Можна виділити три основні підходи до її визначення.

Так, досить поширеним у країнах Північної і Південної Америки є підхід, за яким соціальним підприємництвом називають підприємницьку діяльність неприбуткових недержавних організацій (unprofitable private organization), яка спрямована передусім на реалізацію статутних цілей цих організацій. Мається на увазі, що місія і статутні цілі UPO направлені на вирішення соціальних проблем, надання послуг та поліпшення якості життя цільової групи, заради інтересів якої створювалася організація. Суб'єктами соціального підприємництва за таким підходом виступають неприбуткові організації, що пов'язано, зокрема, з наявністю у цих країнах (передусім у США) сильних традицій самоорганізації населення. Тому велику частину соціальних проблем успішно вирішують UPO, отримуючи за це фінансування від цільової групи, населення, держави і донорів.

У Європі, де традиції суспільних об'єднань не такі сильні, соціальне підприємництво визначається більше як підприємництво або бізнес з соціальною місією.

Так, британська модель соціального підприємництва характеризується зміною пріоритетів підприємницької діяльності. На перше місце виходить соціальний аспект або соціальний ефект від підприємницької діяльності, випереджаючи значення її фінансової ефективності. Важливою ознакою соціальних підприємств в Британії є колективна форма власності, а їх діяльність направлена передусім на користь територіальної спільноти. Суб'єктом соціального підприємництва тут виступають бізнес-підприємства з соціальною місією [2].

Третє визначення соціального підприємництва витікає із специфіки діяльності міжнародних приватних і суспільних фондів, створених для розвитку і популяризації цього напрямку соціально-економічної діяльності.

Наприклад, такі фундатори, як Schwab Foundation for Social Entrepreneurship (Швейцарія), Skoll Foundation (США) і Ashoka Foundation (Індія), визначають соціальне підприємництво як інноваційну підприємницьку діяльність заради поліпшення становища громади і відновлення соціальної справедливості. Найбільш важливе в цій концепції – це роль соціального підприємця, що є лідером, новатором і рушійною силою соціальних перетворень в громаді. Діяльність вказаних фундаторів – це пошук соціальних новаторів у всьому світі і їх підтримка, залучення ресурсів, обмін технологіями і досвідом, формування мережі соціальних підприємців [3].

Слід відмітити, що діяльність соціальних підприємств є вигідною для макроекономічного розвитку кожної країни, оскільки ця діяльність дає можливість зменшити частину державних витрат на розв'язання проблем соціально незахищених людей, їх працевлаштування та суспільної адаптації.

Соціальне підприємництво знаходиться на межі традиційного підприємництва та благодійності. Соціальне підприємництво бере від благодійності соціальну спрямованість діяльності, а від бізнесу – підприємницький підхід.

Для узагальнення вище викладеного можна використати визначення соціального підприємництва Яна-Урбана Сандала, а саме – це специфічна форма управління, метою якої є запуск виробничої функції таким чи-

ном, щоб збільшити додану вартість для всіх учасників бізнес-процесу [1]. Тобто ціллю соціального підприємництва є зміна світу на краще для кожного з нас, а соціальний підприємець – це особа, яка хоче і може це зробити. Тому так актуально та важливо досліджувати й розвивати соціальне підприємництво в кожній країні.

Зарубіжні моделі соціального підприємництва відрізняються ступенем і формами його підтримки з боку держави:

Модель Північної Європи (Бельгії, Нідерландів, Норвегії, Швеції) характеризується активною підтримкою держави.

Моделі США, Канади, Японії містять регулювання на рівні підприємств, використання благодійництва.

Модель Центральної Європи (Австрії, Німеччини, Франції) відрізняється адресними соціальними програмами і бізнес-проектами.

Модель Великої Британії характеризується значними соціальними інвестиціями [4, с. 107].

Проаналізуємо досвід розвитку соціального підприємництва у різних країнах за критерієм законодавчого забезпечення.

Так, в Італії законодавством передбачено існування двох типів соціальних кооперативів: тих, що надають соціальні, освітні та медичні послуги населенню (група "А") та тих, які створюють можливості для працевлаштування та соціальної інтеграції вразливих верств (група "Б") [5].

Прикладами діяльності соціальних підприємств типу "А" в Італії є:

- допомога вдома;
- центри денного перебування;
- соціоосвітні спільноти;
- терапевтичні спільноти;
- дома проживання;
- дитячі ясла.

В основному клієнтами громадських організацій типу "А" є люди похилого віку; неповнолітні; інваліди; залежні; особи з розумовими відхиленнями.

Підприємства типу "Б" переважно працюють у таких сферах:

- сільське господарство;
- охорона навколишнього середовища;
- столярна діяльність;
- комп'ютери;
- прання;
- прибирання;
- ремесло;
- друк та прошивання книг [6].

Конфедерація італійських кооперативів (Confcooperative) є членом Міжнародного альянсу кооперативів – неурядової міжнародної організації, що об'єднує національні, регіональні союзи і федерації кооперативів, переважно споживчих, кредитних і сільськогосподарських. Це найбільша юридично оформлена національна організація для представництва, допомоги, захисту та аудиту членів-кооперативів.

На даний момент альянс нараховує 280 членів зі 100 країн, які представляють близько 1 млрд людей з усього світу. Близько 100 мільйонів людей працюють для альянсу.

Уряди Іспанії, Португалії, Греції, Бельгії та Франції також законодавчо закріпили роботу соціальних підприємств у формі кооперативів, основною рисою яких є демократична форма правління та обов'язковий розподіл акцій компанії між її засновниками, волонтерами та бенефіціарами.

В Іспанії широко відомими є Мандрагонські кооперативи. Ці кооперативи мають власний університет, інститути, школи, дитячі садки. Підприємства створили банк

"робоча каса", який надає кооперативам кредити та входить до найкращих у Європі за якістю обслуговування.

У країнах ЄС соціальні підприємства знані як "кооперативи соціальної солідарності" (Португалія), "кооперативи соціальних ініціатив" (Іспанія), "компанії соціальної мети" (Бельгія), "соціальні кооперативи колективної власності" (Франція). Парламент Великобританії ухвалив роботу соціальних підприємств (або "компаній, що працюють в інтересах громади" – social interest companies) у 2004 році.

Робота соціальних підприємств також легалізована в Угорщині, Чеській Республіці, Словацькій Республіці, Словенії, Литві та Польщі (Польський парламент прийняв закон "Про соціальні кооперативи" у 2006 року) [7].

Таким чином, попри те, що організаційно-правові форми соціального підприємства можуть бути досить різними, але найпоширенішою формою є кооперативи.

Якщо в Європі соціальне підприємництво веде свою історію з кооперативного руху, то у США – зі сфери вичурної філантропії – вкладу в соціальне підприємство під низький відсоток, без відсотка, на умовах повернення частини суми або у формі програмно-орієнтованих інвестицій також з мінімальним поверненням.

За останні роки соціальні підприємства дуже активно розвиваються у США, а Президента Барака Обаму називають першим американським політиком, для якого підтримка соціального підприємництва та інновацій стала основним компонентом економічної політики [8]. Для поширення соціального підприємництва та пов'язаних з ним соціальних інновацій у США не лише приймають закони, але і створюють окремі відомства, організовують масштабні грантові конкурси.

Таким чином, можемо підсумувати, що в Європі соціальні підприємства часто асоціюються з соціальними кооперативами або асоціаціями, створеними для забезпечення зайнятості, і ґрунтуються на ідеї "активної участі". У Сполучених Штатах соціальні підприємства – це зазвичай будь-який вид неприбуткових організацій, які отримують дохід. Кооперативи та трудові колективи, які існують у США, рідко розглядаються як соціальні підприємства.

Соціальні підприємства, розташовані у країнах Європи, надають менше видів послуг порівняно з широким спектром наявних у Сполучених Штатах. Як правило, європейські соціальні підприємства функціонують у конкретних галузях, у яких держава в певний період зменшила фінансування або яким ніколи не вистачало державного фінансування для повного задоволення потреб суспільства. Тому розвиток соціальних підприємств у кожній з європейських країн, зокрема, залежав від загального добробуту й обставин у кожній європейській країні [9].

Діючи в Україні соціальні підприємства наразі сильно відрізняються від закордонних аналогів. Практично за кожним з них стоїть певний фонд або гранти, які надають стартовий капітал для того, щоб започаткувати бізнес. Досягнення прибутковості для більшості компаній, що займаються соціальним підприємництвом, – мета далекої перспективи: їх поточні завдання переважно стосуються виконання соціальних програм, а не розробки ефективних бізнес-підходів.

Соціальне підприємство має бути рентабельним і конкурентоспроможним. Однак це не означає, що соціальне підприємство повинно діяти на ринку в рівних умовах з комерційними підприємствами. Для соціального підприємства повинна бути передбачена державна підтримка, яка зможе забезпечити системні передумови для розвитку сектора соціального підприємництва в Україні [10].

Відповідно до законодавства у більшості європейських країн державні органи (особливо на місцевому рівні)

можуть надавати привілеї соціальним підприємствам з метою підтримки їх соціальної місії.

Так, у Британії є багато грантів для проектів у соціальному підприємництві. Для підтримки соціальних підприємств працює Банк "Big Society Capital", заснований у квітні 2012 року. Загальний бюджет у 600 млн. фунтів стерлінгів повинен розподілятися через посередників на користь соціальних підприємств і громадських організацій. Інноваційним інструментом фінансування є акції громади: кожен член громади інвестує незначну суму в соціальне підприємство.

У США держава значно менше підтримує соціальне підприємництво порівняно з Європою. З ініціативи президента Обами при Білому домі було створено спеціальний департамент і фонд соціальних інновацій з бюджетом 50 мільйонів доларів [11].

Висновки. Зарубіжний досвід соціального підприємництва демонструє можливості і переваги неприбуткового сектора, причому не лише соціальні, але й економічні. Крім того, світовий досвід – орієнтир, який показує, що потрібно змінити в законодавстві, діяльності підприємств і держави. Дійсно, бізнес сьогодні спроможний взяти на себе значну частину тягаря (медичне забезпечення, об'єкти інфраструктури), який покладений на державу, а в обмін повинен отримати сприятливі умови та прозорі гарантії стабільного і безперешкодного розвитку.

Будь-який досвід соціального підприємництва, успішний в одній країні, не може бути перенесений в іншу країну без адаптації. Ключем до успішного розвитку соціальних підприємств в Україні є вироблення національних стратегій розвитку соціального підприємництва, які дозволили б скоординувати зусилля всіх зацікавлених сторін – підприємців, громадських організацій, донорських структур і держави. Потрібна чітка і скоординована робота тих, хто в цей процес вже залучений, а також фінансування окремих проектів, які сприятимуть системному вирішенню проблем.

Дискусія. Незважаючи на важливість вже проведених досліджень, все ж таки ще залишається багато невирішених завдань, серед яких найбільш пріоритетними є чітке роз'яснення бізнесу та суспільству особливостей функціонування соціального підприємництва в нашій державі, аргументувати його важливість для виходу з глибокої фінансової кризи та надзвичайно складної політичної ситуації. Їх розв'язок полягає в узгодженні механізмів співпраці місцевих адміністрацій з підприємцями.

Список використаних джерел

1. Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.janusandal.no/en/>
2. Keohane, Georgia Levenson, Social Entrepreneurship for the 21st Century. Innovation Cross the Nonprofit, Private, and Public Sectors, New York: mc Graw Hill, 2013, p. 151.
3. Schwab Foundation for Social Entrepreneurship // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.schwabfound.org/content/publications>
4. Удодова В. І. Дослідження досвіду функціонування національних моделей соціального підприємництва / Удодова В.І., Шаповал В.І. // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2013. – № 1042. – С. 105–108.
5. Marthe Nyssens (ed.) Social Enterprise. At the Crossroads of Market, Public Policies and Civil Society, (Routledge, 2006), p. 4-5.
6. Енцо Пецціні. Потенціал інновацій та освоєння нових ділянок для кооперативів. Приклад Італії [Електронний ресурс] / Енцо Пецціні // Соціальне підприємництво може змінити ситуацію в Україні: матеріали конференції Сокольської агенції регіонального розвитку. – Режим доступу: <http://sedc.lviv.ua/text-podii.html>
7. Eva Les, Marija Kolin, "East Central Europe", in: Janelle A. Kerlin (ed.), Social Enterprise. A Global Comparison, Medford: Tufts University Press, 2009.
8. Keohane, Georgia Levenson, Social Entrepreneurship for the 21st Century. Innovation Cross the Nonprofit, Private, and Public Sectors, New York: mc Graw Hill, 2013, p. 151.
9. Березяк І. І. Зарубіжний досвід та вітчизняні реалії становлення соціального підприємництва / І. І. Березяк // Наукові записки Національ-

ного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету "Острозька академія", 2014. – Випуск 25. – С. 31–36.

11. Салій І. Американський та європейський шляхи соціального підприємництва [Електронний ресурс] / І. Салій // Громадський простір.

– 2013. – 19 березня. – Режим доступу: <http://civicua.org/news/view.html?q=1991219>

12. Салій І. "Соціалізм підприємництва – той же бізнес, а соціальність – його конкурентна перевага" [Електронний ресурс] / І. Салій.

13. С. Голубев // Громадський простір. – 2013. – 15 березня. – Режим доступу: <http://civicua.org/news/view.html?q=1989250>

Надійшла до редколегії 02.12.14

Н. Ігнатівич, канд. екон. наук, доц.,

В. Гура, канд. екон. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Рассмотрены теоретические и прикладные аспекты формирования и реализации концепции социального предпринимательства в мировой экономике. Выделены основные признаки социального предпринимательства. На основе обобщения зарубежного опыта осуществления социального предпринимательства определены ведущие формы его организации, в частности, неприбыльные негосударственные организации, бизнес с социальной миссией, социальные кооперативы, а также приоритетные сферы и основные направления современного развития. Исследованы особенности государственной поддержки социального предпринимательства в различных странах мира.

Ключевые слова: социальное предпринимательство, социальные предприятия, благотворительность, неприбыльные негосударственные организации, бизнес с социальной миссией, социальные кооперативы.

N. Ignatovych, PhD in Economics, Associate Professor,

V. Gura, PhD in Economics, Assistant Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FOREIGN EXPERIENCE OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT

The theoretical and applied aspects of forming and realization conception of social entrepreneurship are considered in the world economy. The main features of social entrepreneurship are distinguished. On the basis of generalization foreign experience of social entrepreneurship realization are certain its organization leading forms, in particular, unprofitable private organizations, business with social mission, social co-operatives, and also priority spheres and basic directions of modern development. The features of social entrepreneurship state support are investigated in the different countries of the world. Differences between European models and The USA model of social entrepreneurship are shown, pointed reasons of these differences. Foreign experience of social entrepreneurship is very important for Ukrainian social enterprises development. In unstable political situation and in period of financial crisis with production reducing and high inflation only social entrepreneurs can make economy conditions better. Also there is pointed the important role of legislative power for creating favorable conditions.

Keywords: social enterprise, social enterprises, charity, unprofitable private organizations, business with social mission, social co-operatives.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015; 12(165): 25-30

УДК 338.246

JEL L26

Л. Кот, канд. екон. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИРОДУ І СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Проаналізовано природу та основні підходи до визначення соціального підприємництва, причини стрімкого розвитку соціального підприємництва в країнах світу та в Україні зокрема, окреслені характерні риси соціального підприємництва. Визначено основні відмінності традиційної підприємницької діяльності, соціального підприємництва та благодійної діяльності, а також відмінності соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу. Встановлено, що соціальне підприємництво являє собою якісно новий підхід до вирішення соціальних проблем та проявляє себе як стійку тенденцію подальшої соціалізації бізнесу в нових умовах. Розглянуто основні сфери діяльності та напрями соціального підприємництва, зокрема встановлено, що, зважаючи на досвід розвинених країн, соціальне підприємництво може бути представлене майже в усіх галузях економіки, як, наприклад, охорона здоров'я, соціальний захист, роздрібна торгівля тощо. Проаналізовано іноземний досвід фінансової підтримки соціального підприємництва. Так, з метою подолання обмеженості коштів, що спрямовуються на соціальні інвестиції, в останні роки були збільшені зусилля щодо фінансування соціальних підприємств, а саме були створені інститути, покликані допомагати більш ефективно розподіляти капітал в соціальній сфері аналогічно традиційним ринкам капіталу. Виявлено роль і значення соціального підприємництва в Україні, розвиток якого сприяє створенню робочих місць і нових форм підприємництва та зайнятості, що, в свою чергу, пом'якшує соціальну напругу.

Ключові слова: підприємництво, соціальне підприємництво, соціально відповідальний бізнес, благодійна діяльність.

Вступ. Останнім часом все більше уваги приділяється вирішенню соціальних питань, оскільки саме соціальна стабільність суспільства свідчить про рівень успішності держави, її економічної і політичної культури.

Однією з головних причин стрімкого розвитку соціального підприємництва є те, що сучасні економічні системи не забезпечують справедливого розвитку суспільства і, як наслідок, повною мірою не вирішують проблем безробіття, соціального розшарування населення, низької якості життя пенсіонерів, людей з обмеженими можливостями та багато інших. Благодійні структури, як правило, отримуючи нерегулярні надходження із зовнішніх джерел, є малоефективними і не можуть оперативно і повному обсязі вирішувати потреби населення. Саме тому, думка щодо використання підприємницьких

підходів з метою вирішення соціальних проблем знаходить багато прихильників.

Однак, незважаючи на стрімкий розвиток соціального підприємництва та уваги науковців до такого відносно нового соціально-економічного явища, що поєднує соціальну місію організації з притаманною бізнесу дисципліною, в літературі немає однакового розуміння сутності соціального підприємництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток соціального підприємництва в сучасному світі є надзвичайно важливим питанням, саме тому дослідженню сутності соціального підприємництва та його розвитку присвячено чимало наукових праць як іноземних, так і вітчизняних науковців. Серед вітчизняних науковців можна виділити З.Галушку, І. Мазур, Н.Супрун, В. Сизоненка та ін. У зарубіжних наукових працях про-